

H.P. Hanssen: Køllerpolitikken. 1903 (uddrag)

Umiddelbart før Landdagsvalget i Slutningen af Oktober [1898] skifter Udvisningerne imidlertid Karakter. Den 20. Oktober 1898 udvistes et Par Handelsbetjente hos den danske Kjøbmand i Haderslev. Et Par Dage efter fik ”Dannevirkes” Faktor, True, en af dets Sættere, Berggreen, og en Lærling Ordre til at forlade landet inden 24 Timer. True og Berggreen var begge gifte. Den første havde boet i Haderslev i 15½, den anden i 30 Aar. Den 24. Oktober udvistes 15 Karle, Piger og Drengene i Bevtøft, fordi de tjente hos Folk, som havde deltaget i et Valgmøde.

Den 26. Oktober, Dagen før Valgmandsvalget, udvistes ”Hejmdals” Trykker Carlsen med Hustru og fire Børn, hvoraf det mindste kun var 4 Uger gammelt, ligeledes med kun 24 Timers Frist. Forgjæves bad ansete tyske Borgere om at faa Fristen forlænget for Fru Carlsens Vedkommende, da hun endnu var svag efter sin sidste Nedkomst. Der indløb et barsk Afslag fra Slesvig og hun maatte af sted med sit spæde Barn paa en raakold Efteraarsmorgen. Og nu gik Udvisningerne videre Slag i Slag.

Den 30. Oktober ramtes Dybbøl. Den 2. November Sønderborg, den 5. November Kristiansfeltegnen af Masseudvisninger. I de første Maaneder var de Udviste i de fleste Tilfælde Tjenestefolk. Udvisningerne foretoges saa formløst som vel muligt. Der var ikke Tale om Anklage eller Dom. I mange Tilfælde hentede Gendarmerne Arbejdsfolkene fra Marken og førte dem til Politikontorerne. Her meddelte man dem kort og godt, at de skulle forlade Landet inden 24 Timer. Amtsforstanderen i Toftlund noterede simpelt hen i Skudsmaalsbogen: ”Ausgewiesen wegen Lästigfallens, Toftlund (Dato), v. Stojentin.”¹ Dermed var den sag afgjort.

For unge, ledige² Tjenestefolk var det endda ikke saa slemt, men Udvisningerne ramte ogsaa, som vi allerede har set, gifte Folk og Børn, Syge og Oldinge. For dem var Straffen mangan Gang forfærdelig, men Fristen desuagtet ligesaa kort afmaalt. Enkelte Udvisninger var saa ondsindede, at man skulde tro sig hensat i Midalderen eller i en barbarisk Stat.

Mandag Aften den 1. November 1898 tik Enken Rasmussen i Bøgeskov-skov Ordre til at forlade Landet næste Morgen med sin dødssyge 12aarige Datter. Den Syge, som ikke var ved Samling, blev med Moderen transporteret 3 Mil til Aabenraa pr. Vogn. Derfra maatte hun straks rejse videre med Jærnbanen til Vejen, hvor Moderen var forsørgelsesberettiget.

Inden de ankom hertil, laa Datteren i Krampetrækninger. Kommunen var ikke underrettet om deres Ankomst, og Moderen maatte hjælpeløs tilbringe flere Timer med hende paa Stationen. En Læge blev hentet og konstaterede, at Pigen led af en svær Hjernebetændelse.

Et Par Dage efter døde hun uden at være kommen til Bevidsthed. Midt i November udvistes en 16 aaring Pige fra Pughøj ved Toftlund, fordi hendes Forældre havde tilladt, at hun hjalp en dansksindet Nabo, hvis Folk var udviste. Over Hals og Hoved maatte hun nu forlade Hus og Hjem, Forældre og Søsken. En af hendes Brødre havde været, den anden var, preussisk Soldat. Da hun grædende og trøsteløs kom hjem og fortalte, at hun var udvist, sagde en lidt

ældre Søster: ”Vær kun ikke forknyt. Du skal ikke rejse ene. Jeg vil frivillig gaa med dig i Landsforvisning.” Af lignende Eksempler kunde der nævnes flere.

H.P. Hanssen-Nørremølle: Køllerpolitikken, Sønderjyske Aarbøger 1903 s.279-281.